

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Petri Francisci Chiffletii, Vesontionensis, Societatis Jesu
Presbyteri, Opuscula Quatuor.**

Chiflet, Pierre François

Parisiis, 1679

Appendix De Concilio Niumagensi anni DCCCXXI.

urn:nbn:de:hbz:466:1-9409

APPENDIX

De Concilio Niumagenfi
anni DCCCXXI.

IL L U S T R I S est mentio BER-
NUINI ad annum Christi
821. in Concilio & in Con-
ventu Niumagenfi; & eò no-
tabilior, quòd Conventum & Conci-
lium nobis aperit, haftenus apud om-
nes seu Capitulorum, seu Synodorum
collectores desideratum. Locus hujus
Conventus fuit *Niumaga* seu *Novio-
magum*, nunc Geldriae urbs primaria,
in Bataviâ veteri, ad Vahalim fluvium,
haud procul Mosâ & Rheno. Novio-
magum enim quadruplex distinguit
Hadrianus Valesius vir doctus, in suâ
Notitiâ Galliarum. Primum Noviom-
agum Trevirense, haud procul Trevi-

P

226 *De Concilio Nivomagensi.*

ris, in Aufonii Mosellâ memoratum:
Nivomagum divi castra inclyta Constantini. 2. *Noviomagum Veromanduum, Noyon en Picardie.* 3. *Noviomagum Nemetum, vulgò Spira.* 4. de quo agimus, *Noviomagum in insulâ Batavorum strictè sumptâ: quo in oppido sancita est pax inter Principes Christianos, anno quo hæc scribimus 1679. & Caroli II. Hispaniarum Regis cum Ludovisiâ Mariâ, Ludovici XIV. Francorum verè Magni Regis, fratris filiâ, sollemnibus nuptiis confirmata.*

Hujus Conventus meminere Eginhardi Annales, & iisdem verbis Annales Bertiniani ad annum Christi 821.
» Iterumque Conventus mense Maio
» Noviomagi habendus condictus est,
» Comitèsque qui illuc venirent, deputati. Eo anno dominus Imperator post festi Paschalis expletionem per Mosam navigavit: ibique constitutam annis superioribus, atque conscriptam inter

filios suos regni partitionem recensuit, ac juramentis optimatum qui tunc adesse poterant, confirmavit. Susceptisque ibidem Paschalis Romani Pontificis Legatis, Petro videlicet Centumcellensi Episcopo, & Leone Nomenclatore, eisdemque celeriter absolutis, Comitibus etiam qui aderant, ad expeditionem Pannonicam destinatis, ipse paululum ibi remoratus, Aquisgranum reversus est. Et post paucos dies per Arduennam iter faciens, Treveros ac Metis venit: indeque Rumerici castellum petens, reliquum æstivi caloris, & autumnidimidium exercitatione venatoriâ in Vogesi saltu atque secretis exegit.

Objicere aliquis possit: Dicit Eginhardus indictum fuisse Conventum Noviomagi Batavorum ad mensem Maium anni 821. sed non dicit fuisse ibidem celebratum. Respondeo: Non aperte id dicit, sed intelligendum significat. Clarè autem id affirmant Annales Ful-

228 De Concilio Niuuamagensi.

denses, in quibus leges anno illo 821.
H Ludovicus Imperator Nouiomagi di-
uisionem regni fecit. Ne autem dubites
quin tunc quoque ibidem congregati
fuerint sanctarum Ecclesiarum Rectores,
Episcopi videlicet atque Abbates, accipe
ex Ecclesiæ Bisfontinæ antiquis mo-
numentis, diploma Ludovici Pii Im-
peratoris super ministrorum Ecclesiæ
honestate procurandâ, datum ex Niu-
maga, anno Imperii sui VII. Indi-
ctione XIV. (anno scilicet Christi
821.) ad Bernwinum Crisopolitanæ Ec-
clesiæ Archiepiscopum.

Præcesserat in veteri codice, Eccle-
siæ Vesontionensis libellus supplex,
Ludovico Regi atque Imperatori offe-
rendus, pro libertate obtinendâ cujus-
dam serui apud se enutriti, ac per om-
nes ministerii sui gradus probati. Ad
quem respondet Ludovicus plus etiam
quàm poscebatur indulgens. Nimirum
Bernwino Crisopolitanæ Ecclesiæ Ar-
chiepiscopò, ejusque Suffraganeis po-

restatem faciens, Ecclesiarum suarum servos posthac libertate donandi, certis observatis conditionibus ac formulis in regiâ constitutione expressis; ut in posterum suæ Majestatis tribunal adire pro ejusmodi manumissionibus necesse non haberent.

Libellus Ecclesie Vesontionensis.

DOMINO invictissimo Augusto
 HLUDOWICO Cæsari sancta
 Vesontionensis Ecclesia præsentem,
 perpetuamque incessanter felicitatem
 devotissimis semper exorat precibus.

Ad notitiam Celsitudinis vestræ per-
 ferre nos ecclesiastica provocat necessi-
 tas, de promotione famuli istius, ex
 loco juris nostri nuncupante, de mini-
 sterio hic, vel beneficio illius, vel il-
 lius: cujus gratiâ eruditus, & inter no-
 stræ parvitas studia, scientiâ, vitâ,
 ac moribus pro modulo quantitatis,
 qualitatique instructus, per gradus
 singulos ad limen usque, à Subdiaco-

„ nibus certâ probatione examinando
 „ perductus, jam munus clementiæ ve-
 „ stræ datum, nobisque significatum ejus
 „ de libertate, exspectantes, ulterius cum
 „ promovere, vestræ Majestatis *laude &*
 „ *mandato* parati sumus, mox ut statu-
 „ tam de eo vestram canonicâ *auctorita-*
 „ *te* senserimus licentiam. Deus cæli &
 „ terræ, universæ. . . . ad tutelam vos
 „ semper protegat christianam; ita ut hoc
 „ ævo vestro sibi superexaltatam in om-
 „ nibus sanctæ matris Ecclesiæ sentiat
 „ causam.

His junctæ erant in membranis ve-
 tuustate penè consumptis, formulæ, qui-
 bus manumissiones in libellis concipi
 jubebantur Ludovici Imperatoris man-
 dato; ex quibus vix legi possunt quæ
 „ sequuntur: Igitur ego in Dei nomine
 „ ill. Episcopus illius urbis, vel Abbas,
 „ vel Abbatiſſa, te cui nomen ill. ex familiâ
 „ illâ, Monasterio illo, &c. constituo
 „ antè sacri altaris cornu, in conspectu
 „ populi adstantis; ut à præſenti die &

deinceps *omni servitutis jugo solutus* esse: CIVEMQUE TE ROMANUM esse instituo; *ut in tuo jure & potestate consistens vivas ingenuus, & cetera quæ legi non poterant; sed possunt utcumque suppleri* ex Gregorii Magni libro v. Registri epistolâ xv. ex Marculfo, ex antiquis Glossariis Latinis & Græcis; quorum ex uno regię Bibliothecæ pervetusto refert Brissonius libro octavo formulam hanc: Βινδύκτα, ἢ ῥάβδος, μετ' ἧς ὁ Ἀρχὼν, ἢ ὁ Πραιτωρ, ἢ τὸ ἐλάδερουμῆρου κεφαλῶν ἐπαίον, φάσκοντες. φάρδν ἢ παρόντα ἀνδρωπον εἶναι ἐλάδερου, ἔ πολίτην Ρωμαῖον. *Vindicta, virga, quâ Princeps, aut Pretor, libertate donandi caput percutiebant dicentes: Presentem hominem, liberum esse dicimus, & Civem Romanum.* Sic verò se habet constitutio Ludovici Imperatoris, in quâ pauca verba quibus aliquot lacunas ex conjecturâ explevimus, oblongo, sive Italico caractere repræsentavimus.

HLUDOWICI Pii Imperatoris Con-
stitutio de libertate servorum Ecclesie.

» **I**N nomine Dei & Salvatoris nostri
 » IESU CHRISTI, HLUDOWI-
 » cus divina ordinante providentiâ Im-
 » perator Augustus, Venerabili in Chri-
 » sto BERNOWINO Crisopolitanæ Ec-
 » clesie Archiepiscopo. Neminem in
 » universo genere humano tam pravi judi-
 » cii inveniri posse arbitramur, & cui
 » animi sui tam parum constet integri-
 » tas, qui interrogatus utrùm rem suam
 » familiarem ac domestica officia per ho-
 » nestos, & munditiâ & ornatu prædi-
 » tos, potius quàm per viles personas tra-
 » ctari atque administrare velit, non pau-
 » corum sensui vocem multitudinis censeat
 » præferendam; seque malle famulis ca-
 » rere, quàm non nitidum ac decorum sibi
 » servitium exhiberi. Quòd si ita sumus
 » dispositi ut administrationem rei nostræ
 » familiaris ministris honestis ac decentibus
 » procurare velimus, quid de ecclesiastico

divinóque officio censendum, per quod “
 Deus homini *natura nostræ participatio-* “
ne connexus, meditatione precum, & “
sacrificiorum oblatione placatur? Nonne “
non solum per mundos, sed etiam per “
omnium virtutum, ac totius honestatis “
 personas debet procurari? Præsertim “
 cum ipse Deus in lege suâ Moysen fa- “
 mulum suum de sui cultûs officio in- “
 struens disciplinis; qui ad altare munus “
 inferret, omni corporis vitio carentem “
 eligere præcepit, dicens: Loquere ad “
 Aaron: Homo de semine tuo per fa- “
 milias, qui habuerit maculam, non of- “
 feret panes Deo suo, nec accedet ad “
 ministerium ejus, si cæcus fuerit, si “
 claudus, si vel parvo, vel grandi, & “
 torto naso; si fracto pede, si manu, si “
 gibbus, si lippus, & cætera quæ in Le- “
 vitico leguntur.] Quapropter & nos, “
 ob amorem & honorem Dei ac Do- “
 mini nostri JESU-CHRISTI, & ob “
 exaltationem sanctæ matris nostræ ca- “
 tholicæ Ecclesiæ, quæ est corpus ejus, “

Levit. 21.

v. 17.

234 De Concilio Niumagenſi.

Concilium
Niuma-
genſe.

„ in quâ & nos membra ipſius per bona
„ opera effici cupimus, conſuetudinem
„ pravam & valde reprehensibilem, quâ
„ uſque in præſens, viles quæque & ſer-
„ vili conditione obligatæ perſonæ ad
„ præſbyteratûs ordinem paſſim admit-
„ tebantur, abolere cupientes, congre-
„ gatis undique ſanctarum Eccleſiarum
„ Rectoribus, Episcopis videlicet, & Ab-
„ batibus, & adunato ſollemniter populi
„ noſtri conventu, compertaque omnium
„ ſuper huiusmodi negotio voluntate,
„ adnuente atque conſentiente, & (quod
„ his majus eſt) etiam petente ſacroſan-
„ cti Concilii devotâ atque concordî una-
„ nimitate, ſtatuimus atque decrevimus,
„ ut abhinc in futurum, nulla vilis &
„ ſervili conditione obnoxia perſona ad
„ gradum præſbyterii adſpirare permitta-
„ tur. Sed ſi neceſſitas exegerit ut de ſer-
„ vitiis, vel noſtris vel alienis, ad hunc
„ ordinem aliquis admitti debeat, iugo
„ ſervitutis priûs ſollemniter abſolutus
„ ſic tandem manûs impositionem liber

accipiat. Proinde has nostræ imperialis
 & regię auctoritatis litteras tuæ Sancti-
 tati dandas decrevimus ; per quas tibi
 & successoribus tuis , necnon & Suffra-
 ganeis talem concessam noveris pote-
 statem , ut servus ecclesiasticus , tam de
 tuâ , quàm eorum parrochiâ , necnon &
 de jure Monasteriorum quæ in tuâ seu
 illorum diœcesi constituta sunt , ad pre-
 sbyteratûs ordinem , coram Clero &
 plebe , præsentem & consentientem eo , cu-
 jus dominatui idem servus usque in id
 temporis erat addictus , per te vel per
 illos à jugo servitutis absolvatur , &
 perpetuò liber efficiatur. Modus au-
 tem absolutionis & manumissionis illius
 talis esse debet. Scribatur libellus per-
 fectæ & absolutæ ingenuitatis , more
 quo hætenus hujusmodi libelli scribi
 solent , CIVEM ROMANUM liberæ po-
 testatis continens : & in fine libelli , tam
 eorum qui in tuâ parrochiâ sunt Sacer-
 dotum , quàm illorum quos dominus
 servi secum adduxerit , testimonia , cau-

236 *De Concilio Niumagenſi.*

ſa, nomina deſcribantur. Habeatur in
eo & nomen loci, habeatur menſis, &
diei, & anni regni noſtri, & Indictio-
nis, ut nullus eum legentibus ambi-
guitatis ſcrupulus remaneat: qui libel-
lus ei qui manumittendus eſt, vel à te,
ſi Eccleſiæ tuæ fuerit ſervus, vel à le-
gitimo domino in tuâ præſentiâ detur;
& tunc demum ad ſacri ordinis ſuſce-
ptionem eccleſiaſticâ conſuetudine per-
veniat. Simili modo Suffraganei tui in
huiusmodi perſonis liberis dimittendis,
in ſuis Eccleſiis faciant, quia eandem
illos per hoc noſtræ auctoritatis præce-
ptum, ad hoc faciendum volumus habere
potestatem. Benè vale, & ora pro nobis.
Abſoluta eſt à nobis in Dei nomine,
anno (Chriſto propitio) Imperii noſtri
VIII. Indictione XIV. Ex Niumagâ

Quod reliquum eſt, quia reſcriptum
hoc Cæſareum, ad ſolum dirigitur Ber-
nwinum Veſontionenſem Archiepi-
ſcopum, videri hîc poteſt Niumagenſi
huic Concilio quodammodò præſediſſe.

Si quæris quot à Ludovico Pio designentur Bernovini Archiepiscopi Vesontionensis Suffraganei : aio quatuor, Lausannensem, Basileensem, & Bellicensem omnibus notos, & quartum Nividunensem nobis perspectum ex vetusto Pontificali Metropolitanæ Ecclesiæ Bisontinæ, sub titulo : **O R - DO IN CONSECRATIONE EPISCOPI.** Postquam novus Episcopus Missam finierit, invitet eum Cancellarius ex parte Archiepiscopi ad mensam, similiter & alios Episcopos qui interfuerint consecrationi. Hoc ordine scdeant. Ad dexteram domni Archiepiscopi, **L A U S A N N E N S I S**, quia utitur Pallio, & per ejus manus consecratur Archiepiscopus : tum **B E L L I C I E N S I S**. Ad lævam verò **B A S I L I E N S I S**. Post eum **N I V I D U N E N S I S**. Plura nos de episcopatu Nividunensi in Sacratio Jurensi, quod primo quoque die, faventibus Superis, prælo commissuri sumus.

